

Karol STĘCHŁY*
Andrzej DEMKOWICZ**

RAJD W DZIAŁANIACH TAKTYCZNYCH MUDŻAHEDINÓW W WOJNIE AFGAŃSKIEJ (1978 – 1989)

Wykonanie rajdu obejmowało szereg przedsięwzięć. Pierwszym etapem było planowanie, które generalnie polegało na doborze obiektu ataku oraz ustaleniu składu i sposobu działania. Następnie grupa skrycie przemieszczała się w rejon zadania i zajmowała pozycje. Sposób działania poszczególnych grup zależał od konkretnej sytuacji, niemniej jednak ogólny schemat przewidywał wstępne ostrzelanie, a następnie szturm obiektu. Po wykonaniu zasadniczego zadania (przejęcie broni, amunicji, jeńców, zniszczenie sprzętu) następowało wycofanie z obiektu i skryty przemarsz w rejon bazy.

Słowa kluczowe: działania rajdowe, wojna w Afganistanie 1978 – 1989, Mudżahedini

WSTĘP

Rajd to działanie polegające na szybkim, niespodziewanym ataku na obiekt przeciwnika, a następnie wycofaniu, bez podejmowania dłuższej walki w celu utrzymania pozycji¹. Dla Mudżahedinów był to przede wszystkim jeden ze sposobów pozyskiwania broni, amunicji oraz jeńców. Dodatkowo działania te miały na celu osiągnięcie efektu psychologicznego.

1. PLANOWANIE (PRZYGOTOWANIE)

Zanim przystąpiono do wykonania rajdu, był on szczegółowo planowany. Pierwszy etap obejmował wybór obiektu. Najczęściej były to posterunki chroniące ważne elementy infrastruktury komunikacyjnej lub energetycznej (drogi, mosty, wiadukty, rurociągi, przekładniki itp.), a także punkty obserwacyjne. Możliwości obronne obiektu powinny być na tyle niskie, aby rajd miał szanse powodzenia. Była to kwestia

---

* sierż. pchor. licencjat Karol STĘCHŁY – student V roku studiów Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych

** mjr dr Andrzej DEMKOWICZ - Instytut Dowodzenia Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych

¹ W. Markowski, W. Miliaczenko, *Specnaz w Afganistanie*, Warszawa 2002, s. 15.

wielkości, uzbrojenia, wyposażenia, rozbudowy inżynieryjnej, wyszkolenia żołnierzy² itp. Wyboru dokonywał najczęściej dowódca lokalnego oddziału Mudżahedinów.

Kolejnym etapem przygotowania było prowadzenie obserwacji w celu uzyskania informacji na temat:

- liczebności żołnierzy;
- uzbrojenia i wyposażenia;
- rozmieszczenia środków bojowych;
- rozbudowy inżynieryjnej;
- rozlokowania pola minowego;
- schematu pełnienia wart i zmiany posterunków;
- charakterystycznego zachowania się żołnierzy (np. spanie na warcie)³.

Etap prowadzenia obserwacji trwał od kilku dni do kilku tygodni. Często obserwowano kilka posterunków jednocześnie i wtedy podejmowano decyzję, który będzie celem rajdu. Przy tych działaniach przydatna okazywała się ludność lokalna, a szczególnie pasterze. Wypasając swoje zwierzęta blisko posterunków, mieli doskonałą okazję do prowadzenia obserwacji, nie wzbudzając podejrzeń.

2. PRZEMIESZCZENIE W REJON RAJDU

Mudżahedini przemieszczali się w rejon wykonania zadania najczęściej nocą, co zmniejszało prawdopodobieństwo wykrycia ich przez wojska sowieckie. Nie było to jednak regułą.

Rzadkością były rajdy przeprowadzane praktycznie z marszu. W większości przypadków grupa przed wykonaniem zadania zajmowała rejon ześrodkowania, gdzie przygotowywała się do dalszych działań. Mogła być to wioska położona nieopodal celu rajdu lub inne miejsce dające schronienie (np. jaskinia, głęboki wąwóz). Rejon ześrodkowania służył również jako miejsce spotkania, jeżeli zadanie było wykonywane przez kilka grup⁴.

W czasie przemieszczenia rozstawiano grupy ubezpieczające (składające się z reguły z dwóch zwiadowców). One jako pierwsze zajmowały swoje pozycje. Prowadząc obserwację obiektu bezpośrednio przed rajdem, ustalali, czy załoga posterunku nie przygotowuje się do obrony⁵.

Mudżahedini prawie we wszystkich przypadkach przemieszczali się pieszo lub z wykorzystaniem mułów. Na zwierzętach transportowano amunicję oraz cięższe uzbrojenie (moździerze, ciężkie karabiny maszynowe).

W rejonie ześrodkowania grupa pozostawała w zależności od potrzeb od kilku godzin do kilku tygodni. Był to czas na ustalenie ostatnich szczegółów dotyczących wykonania zadania.

² Żołnierze Armii Demokratycznej Republiki Afganistanu charakteryzowali się niskim morale i niechętnie walczyli z Mudżahedinami. Dlatego obiektem ataku najczęściej były ich posterunki.

³ L. Grau, M. Gress, *The Soviet Afghan War*, University Press of Kansas 2002, s. 67.

⁴ L. Grau, A. Ahmad Jalai, *The other side of the mountain*, Foreign Military Studies Office, Kansas 2003, s. 82.

⁵ Mógł wystąpić przeciek informacji. W szeregach Mudżahedinów działali radzieccy agenci.

3. PODZIAŁ NA GRUPY I ROZMIESZCZENIE

Podstawowy podział na grupy był następujący⁶:

- Grupa szturmowa – liczyła w zależności od potrzeb kilku lub kilkadziesiąt ludzi. Jej zadaniem było wykonanie szturm na obiekt, przejęcie amunicji, broni, jeńców, a następnie wycofanie się pod osłoną grupy wsparcia. Podstawowe uzbrojenie: AK – 47, karabiny maszynowe PK oraz granatniki RPG.
- Grupa wsparcia – praktycznie zawsze była liczniejsza od grupy szturmowej, niejednokrotnie istniało kilka grup wsparcia. Podstawowe zadanie to wspieranie ogniem oraz osłona bojowników wykonujących szturm. Poza tym grupa ta prowadziła ostrzał, z pewnej odległości od obiektu celem zniszczenia jego uzbrojenia, umocnień itp. Uzbrojenie: poza AK – 47, średnie i ciężkie karabiny maszynowe (PK, NSW, DSzK), granatniki RPG, moździerz 82 mm, a nawet pojedyncze pociski do BM – 1, BM – 12.
- Grupa ubezpieczająca – jej zadaniem było niedopuszczenie do podejścia przeciwnika na tyły Mudżahedinów. Z reguły składała się z dwuosobowych zespołów. Uzbrojenie: AK – 47 oraz średnie karabiny maszynowe PK.
- Grupa torująca – występowała stosunkowo rzadko. Składała się z kilku ludzi, których zadaniem było rozminowywanie terenu, likwidacja przeszkód na drodze grupy szturmowej.
- Odwód – tę grupę formowano jedynie przy większych rajdach. W czasie akcji znajdowała się w ukryciu, na tyłach oddziałów wykonujących zadanie. Jednak na tyle blisko, aby w razie potrzeby mogła być wykorzystana.

Wszystkie grupy rozmieszczane były w zależności od celu rajdu, możliwości obronnych obiektu i terenu oraz możliwości własnych⁷.

Analizując poszczególne przypadki, można stwierdzić, iż Mudżahedini stosowali kilka wariantów rozmieszczenia swoich pododdziałów. Przed zajęciem określonego stanowiska ogniowego grupa szturmowa musiała podejść do obiektu możliwie jak najbliżej. Dzięki temu mogła bardziej zaskoczyć przeciwnika i tym samym szybciej osiągnąć cel. Dużym problemem okazywały się pola minowe rozlokowane dookoła posterunków. Dlatego też wcześniej należało rozpoznać miejsca, gdzie możliwe było dogodne ich przekroczenie. Innym rozwiązaniem było wykonanie przejść przez przeznaczoną do tego celu grupę torującą. Samo podejście musiało być realizowane niezwykle skrycie. Mudżahedini wykorzystywali w tym celu ludność z lokalnych wiosek. Część z nich przebierała się za pasterzy, część natomiast czołgała się pod osłoną stada owiec. Po zajęciu stanowisk grupa szturmowa pozostawała w gotowości do działania przez kilka lub kilkanaście godzin⁸.

⁶ L. Grau, M. Gress, *The Soviet Afghan War*, University Press of Kansas 2002, s. 67.

⁷ Szerzej w: L. Grau, A. Ahmad Jalai, *The other side of the mountain*, Foreign Military Studies Office, Kansas 2003, s. 75, 82, 93.

⁸ L. Grau, M. Gress, *The Soviet Afghan War*, University Press of Kansas 2002, s. 67.

Grupa wsparcia, dysponując bronią o większym zasięgu, rozlokowana była nieco dalej od obiektu, poza obrębem pola minowego. Z reguły ustawiona pod kątem w stosunku do kierunku szturmu. W większych i lepiej zorganizowanych rajdach grup wsparcia było dwie lub trzy. Rozlokowane one były wówczas w ten sposób, aby prowadzić ostrzał do obiektu z kilku kierunków, co z kolei dezorientowało przeciwnika. Przy doborze stanowiska brano pod uwagę również rozstawienie moździerzy oraz zaimprovizowanych wyrzutni do pocisków raketowych.

Grupę ubezpieczającą najczęściej dzielono na 2 - 3 osobowe zespoły, które znajdowały się na tyłach grup wsparcia i szturmu. Grupa zajmowała stanowiska jako pierwsza. Dopiero po osiągnięciu gotowości pozostali bojownicy, rozlokowani w innych grupach, mogli działać dalej.

4. SPOSÓB WYKONANIA ZADANIA PRZEZ POSZCZEGÓLNE GRUPY

Po osiągnięciu gotowości na stanowiskach ogniowych Mudżahedini oczekiwali na sygnał dowódcy do rozpoczęcia rajdu. Sygnałem z reguły było rozpoczęcie ostrzału z jednostki ogniowej o największej sile rażenia: moździerz, pocisk BM – 1 lub granatnik RPG. Następnie cała grupa wsparcia prowadziła ogień do obiektu celem zniszczenia jego elementów oraz odwrócenia uwagi od szturmu.

Grupa szturmowa na umówiony wcześniej znak przekazany przez dowódcę rozpoczynała ostrzał obiektu. Jednocześnie Mudżahedini przemieszczali się skokami w kierunku celu. W zależności od skuteczności obrony przeciwnika mogło to trwać nawet kilkadziesiąt minut.

Działanie w obrębie samego obiektu uzależnione było od celu rajdu. Jeżeli załoga posterunku pozostawała jeszcze przy życiu, pozyskiwano jeńców, ale najczęściej celem była broń i amunicja. Po wykonaniu zadania w obrębie obiektu grupa wykonująca skoki, wycofywała się⁹.

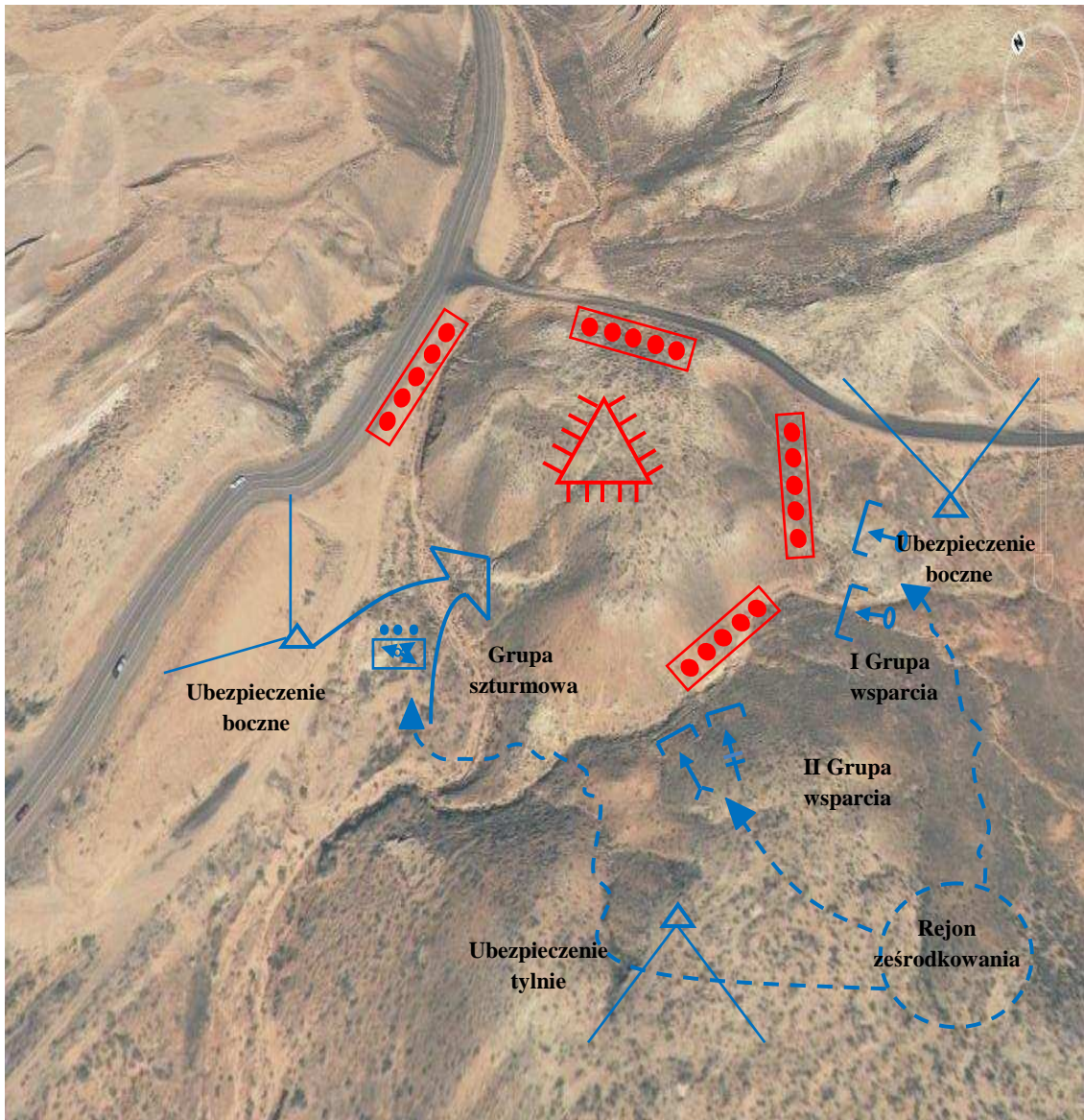
Wycofanie jako pierwsza rozpoczynała grupa szturmowa. Następnie grupa wsparcia i ubezpieczenie. W trakcie tego manewru Mudżahedini dzielili się na mniejsze grupy i wykorzystując różne drogi, kierowali się do ustalonego wcześniej punktu zbiórki.

PODSUMOWANIE

Celem rajdów Mudżahedinów w większości przypadków były radzieckie wysunięte posterunki, małe garnizony, składnice broni i amunicji oraz obiekty administracji rządowej. Warunkiem powodzenia akcji było uzyskanie zaskoczenia oraz szybka realizacja zadania. Dobrze zorganizowana grupa bojowników była podzielona na kilka mniejszych podgrup w zależności od konkretnej sytuacji. Zadanie wykonywano z reguły w nocy, co pozwalało w znacznym stopniu chronić Mudżahedinów przed zbyt wczesnym wykryciem oraz ogniem artylerii. W miarę upływu czasu liczba wykonywanych rajdów rosła: w 1985 r. do 2400, w 1986r. do 2900, w 1987 r. do 4200¹⁰. Związane to było z dużą skutecznością tego typu działań.

⁹ Tamże, s. 68.

¹⁰ L. Grau, M. Gress, *The Soviet Afghan War*, University Press of Kansas 2002, s. 68.

Rys. 1. Raid na posterunek obserwacyjny (wariant)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Grau L., Ali Ahmad Jalai, *The other side of the mountain*.

LITERATURA

1. Grau L., Gress M., *The Soviet Afghan War*, University Press of Kansas 2002.
2. Grau L., *The Bear went over the mountain. Soviet combat tactics in Afghanistan*.
3. Grau L., *The Soviet War In Afghanistan: History and Harbinger of Future War?*, [w:] "Military Review", 1995 September/October.
4. Grau L., Ali Ahmad Jalai, *The other side of the mountain*, Foreign Military Studies Office, Kansas 2003.
5. Markowski W., Miliaczenko W., *Specnaz w Afganistanie*, Warszawa 2002.

6. Shaw G., Spencer D., *Fighting In Afghanistan: Lessons from the Soviet Intervention, 1979-89*, American Military University, Manassas Park 2003.
7. Shunk D., *Primer on Russian Afghan War, 1979 – 1989. Lesson Learned.*

MUJAHEDDEEN RAID IN COMBAT TACTICS IN AFGHAN WAR (1978 – 1989)

Summary

Conducting raids contains a series of activities. The first stage included planning (selection of object and way of task realization). Then the group was marching to the object and taking their positions. The method of task execution depended on the specific situation. However, they usually started with initial shelling. After this action there was an assault on the object and realization of task: taking over weapons, ammunition, prisoners and destroying the equipment. The last stage included withdrawal and covert marching to the base.

Key words: *raid operations, war in Afghanistan, 1978-1989, Mujahedeen*

Artykuł recenzował: płk dr hab. Dariusz KOZERAWSKI, prof. nadzw. AON